

Пам'ять «Щедрика»

OPERAFEST TULCHYN-2021

Юлій Швець

У маленькому Тульчині на Вінничині наприкінці серпня пройшов масштабний оперний фестиваль – одна зі знакових культурних подій року. Пройшов уже вчетверте і, на відміну від популярних нині «пересувних шоу», не збирається покидати свою малу батьківщину. Сенс експерименту, його витоків і можливі наслідки – прозорі.

Загалом описати хоча б у загальних рисах цю подію, в деяких аспектах співставну з найбільшими музичними фестивалями світу – завдання не з легких. Для початку її глядацьку «залу» треба обійти, а величезний двір (моцена й «природна» його частини), як і балконний фасад палацу Потоцьких, є її амфітеатром. П'ять років тому опера пролунала і почала свій шлях. Так, як у далекому 1916 році з Тульчина почала планетарне турне всесвітньо пізнана версія української колядки – «Щедрик» Миколи Леонтовича. Драматургія фестивалю, таким чином, розвивається не тільки в просторі й часі, а й у вдячній людській пам'яті – враховуючи загибель унікального композитора від чекістської почвари в 1921 році (повні обставини трагедії досі не з'ясовані).

То там, то тут на ОпераФест може початись черговий культурний «перфоманс», але точно знати, потрапиш на нього чи ні, непросто. Звісно, фестивальний турист може отримати афішу і «спожити» те, що йому заманеться. Та більшість, що приїжджає «шатлом» через Вінницю з усіх міст України, з ближніх сіл і самого Тульчина може розгубитися серед відомих шедеврів і дисонансових пертурбацій «сучмузи», милих дитячих постановок, ексцентричних шоу та якісних «ропулі» – куди ж без цього на території в шість тисяч місць. Розгубленість зникає, коли розумієш, що в цьому і є концепт: глядач, навіть досвідчений і мотивований, – має заново відкривати для себе «open air». Не подобається – нікого не турбуючи, можеш подивитися пам'ятник чи відвідати диджиталізований музей Миколи Леонтовича, галерею мистецтв «Леонтович Арт-Квартал» просто неба, експонати краєзнавчого музею, бо вони працюють у дні фестивалю за розширеним графіком. А потім повернутися і зайняти вільні місця безкоштовно.

Все демократично, але неформальний центр у цьому про-

Євген Станкович. Балет «Майська ніч» за Миколою Гоголем. Оперний фестиваль у Тульчині. Вінницька область.

сторі все таки є: він у єдиному диханні, єдиних емоціях, які одночасно переживають тисячі людей. Зовсім як дві з половиною тисячі років у грецькому Епідаврї (театральна споруда, що дійшла до нас неушкодженою). І хоча велична класика не завжди гармонійно поєднується з «викликами сучасності», унікальна атмосфера фестивалю нівелює ці розбіжності. Тим більше, що взаємний обмін людською енергією на опері Мирослава Скорика, чи мюзиклі «Чикаго у вогні» у виконанні американських артистів, чи на концерті пісень з Диснейських мультфільмів у виконанні співаків, які озвучували їх в оригіналі, не відбудеться при перегляді онлайн.

Цього року програма була насиченою. На сцені поєдналися комічна вистава Гаєтано Доніцетті «Viva la mamma» та два балети: «Історії у стилі танго» та «Майська ніч» Євгена Станковича з Києва; вогняне ексцентрик-шоу «White night» з Харкова; дитячий мюзикл «Аліса в країні чудес» Вінницького театру ім. М. Садовського (виставу відвідали п'ять тисяч дітей і близько тисячі дорослих); героїчна опера Георгія Майбороди «Ярослав Мудрий» Хмельницької обласної філармонії, присвячена нашим захисникам на Сході; фентезі рок-опера-аніме «Орфей та Еврідіка назавжди» Михаїла Брунського з інтерактивними декораціями та технологіями об'ємного зображення; креативний концерт «Bad Boys in Opera» солістів і оркестру Львівської філармонії та «Мюзикл-шоу» Національної оперети України. Аншлаг останньої вторив нещодавньому рекорду України: в рамках святкування Дня Незалежності цього року 3512 голосів просто неба на площі Потоцьких виконали «Щедрик» Миколи Леонтовича.

Хотілося б, звісно, аби помпезна «велика реставрація» класицистичної споруди Потоцьких (які поперемінно служили двом ворогуючим імперіям) була матеріальною рамкою, а чистий голос українського митця став суттю цього дивовижного театального дійства. І тоді, можливо, після того, як відлунають останні акорди фестивалю і музичні пристрасті стихнуть, все в наших душах займе свої законні звичні гармонійні місця. Ніби ноти «Щедрика» в його партитурі.